

E. U. de Enfermería (Meixoeiro)

Grao en Enfermería

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V52G140V01201	Introdución á enfermaría clínica	1c	6
V52G140V01202	Ética e lexislación	1c	6
V52G140V01203	Farmacoloxía e dietética	1c	9
V52G140V01204	Enfermaría clínica I	1c	9
V52G140V01205	Enfermaría clínica II	2c	6
V52G140V01206	Enfermaría comunitaria II	2c	9
V52G140V01207	Xestión de enfermaría	2c	6
V52G140V01208	Prácticas clínicas I	2c	9

DATOS IDENTIFICATIVOS**Introducción á enfermaría clínica**

Materia	Introducción á enfermaría clínica			
Código	V52G140V01201			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Vázquez Gallardo, Rafael			
Profesorado	Vázquez Gallardo, Rafael			
Correo-e	ravazquez@uvigo.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O obxectivo desta materia é que o alumno adquira coñecementos xerais sobre o enfermarse humano, antes da aprendizaxe pormenorizada das enfermidades que se adquirirá nas materias de Clínica. Estudaranse as potenciais causas de enfermidade, os mecanismos polos que actúan de forma nociva (patoxenia) e os trastornos que se producen na función dos órganos e sistemas (fisiopatoloxía). Tamén se introducirán os diferentes procedementos de enfermaría e estudarase o soporte vital básico e avanzado.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C2	Coñecer o uso e a indicación de produtos sanitarios vinculados aos coidados de enfermaría.
C9	Coñecer os procesos fisiopatolóxicos, as súas manifestacións e os factores de risco que determinan os estados de saúde e enfermidade nas diferentes etapas do ciclo vital.
C13	Recoñecer as situacións de risco vital e saber executar manobras de soporte vital básico e avanzado
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde

D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisións
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Saber as principais causas do enfermarse humano (etiología) e os mecanismos polos que estes actúan de forma nociva (patoxenia)	A1 A2 A3 A4 A5	B1 B12 B16	C2 C9 C28 C29	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Ser capaz de identificar os principais síntomas que se asocian á enfermidade e os signos que se detectan ao realizar a exploración física do paciente (semiología)	A1 A2 A3 A4 A5	B2 B3 B12	C18	
Ser capaz de aplicar as principais técnicas diagnósticas e as normas de actuación de enfermaría en cada unha delas		B6 B14 B15	C2 C9 C13 C28 C29	
Ser capaz de utilizar adecuadamente os produtos sanitarios		B9 B14 B17 B18	C2 C9	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11
Ser capaz de identificar as enfermidades producidas por axentes físicos			C2 C29	D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10 D11

Contidos

Tema	
Tema 1. Causas de lesión celular	- Patoloxía do envellecemento - Patoloxía inducida por tóxicos - Patoloxía tumoral - Patoloxía da herdanza - Outras causas de lesión

Tema 2. Valoración e diagnóstico de signos e síntomas de enfermidade	<ul style="list-style-type: none"> - Dor. Tipos e características. A dor abdominal, torácico, cefalea e dor facial, lumbalxia. - Calafríos e febre - Síncope e convulsións - Vertixe - Alteracións da conciencia (confusión, estupor, coma) - Disnea - Tose e hemoptisis - Cianosis e ictericia - Edema. Ascitis - Náuseas e vómitos - Perda/ganancia de peso - Alteracións do hábito intestinal - Hemorrxias - Alteracións do ritmo cardíaco e da tensión arterial
Tema 3. Introducción a patoloxía	<p>Recordo fisiolóxico e introducción a patoloxía</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aparello respiratorio - Aparello circulatorio - Aparello nefroureinario - Sistema endocrinolóxico
Tema 4. Valoración de enfermía do paciente ambulatorio, ingresado e en urxencias	<ul style="list-style-type: none"> - Valoración xeral - *Anamnesis - Recordo da valoración de constantes vitais - Exploración física por órganos e sistemas
Tema 5. Electrocardiografía e outras técnicas afíns. Monitorización hemodinámica. Parada cardiorrespiratoria	<ul style="list-style-type: none"> - Seminario de interpretación ECG - Arritmias cardíacas de atención urxente - Monitorización
Tema 6. A obtención de mostras analíticas e o seu procesamento	<ul style="list-style-type: none"> - Mostras de sangue - Mostras de orina, feces, esputos - Aspirados - PAAF. Biopsias - Outras mostras biolóxicas menos frecuentes - Análises de laboratorio máis frecuentes con cada tipo de mostra
Tema 7. O paciente con traumatismo	<ul style="list-style-type: none"> - Mecanismos de lesión - Tipos de fracturas - Avaliación. *Monitorización - Traumatismo cranial - Traumatismo de medula *espinal e pescozo - Traumatismo torácico - Traumatismo abdominal - Traumatismo facial
Tema 8. Vendaxes, inmovilización e traslado de pacientes	<ul style="list-style-type: none"> - Xeneralidades de vendaxes: material, tipos, complicacións - Vendaxes de fixación - Vendaxes de compresión - Vendaxes de inmovilización - Vendaxe funcional - Taller de vendaxes - Traslado de pacientes intra e extrahospitalarios: transporte no hospital e a outro centro, ambulancias paramédicas, transporte aéreo, preparación do paciente
Tema 9. Material específico de asistencia prehospitalaria de urxencias	<ul style="list-style-type: none"> - A asistencia prehospitalaria urxente - Respiradores de transporte - Material de monitorización - Material de transporte
Tema 10. Produtos sanitarios	<ul style="list-style-type: none"> - Definición - Clasificación - Normativa
Tema 11. Métodos complementarios diagnósticos	<ul style="list-style-type: none"> - Clasificación e descrición - Coidados - Complicacións

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	38	82	120
Seminario	4	12	16
Estudo de casos	3	3	6
Obradoiro	4	0	4

Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvolo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades **manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Atención por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. persoalmente ou mediante email.
Obradoiro	Atención por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. persoalmente ou mediante email.
Lección maxistral	Atención por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. persoalmente ou mediante email.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante. A asistencia e atención activa valorará a calificación do alumno	10	
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.	5	
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades **manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.	5	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	20	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia	60	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para a avaliación de xullo gardarase a nota de seminarios, obradoiros e sesión maxistral.

Farase una proba de resposta curta que puntuará o 80 % da nota final.

La información relativa a la fecha del examen, hora y lugar se encuentra en la siguiente dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Pérez Arellano, José Luis, **Manual de Patología General**, 8ª, 2019

Bibliografía Complementaria

Brunner y Suddarth, **Enfermería Médico-Quirúrgica**, 12ª,
Jamieson, **Procedimientos de enfermería clínica**, 5ª,
Sheehy, **Manual de urgencia de enfermería**, 6ª,
Morillo, **Asistencia prehospitalaria urgente**, 1ª,
Swearingen, **Manual de enfermería médico-quirúrgica**, 6ª,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica I/V52G140V01204
Ética e lexislación/V52G140V01202
Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101
Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

No posible manteranse as clases presenciais e os seminarios /talleres previstos. Adaptarse o número de alumnos por clase, con clases non presenciais on line, de acordo con a normativa que se estableza.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Manterase o peso que se indica en DOCnet...

* Probas pendentes que se manteñen

As probas pendentes serán on line. O exame on line sempre terá un peso inferior o 50 %

* Información adicional

Complementarase a nota con traballos de presentación on line

DATOS IDENTIFICATIVOS**Ética e lexislación**

Materia	Ética e lexislación			
Código	V52G140V01202			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Lojo Vicente, María Victoria			
Profesorado	Lojo Vicente, María Victoria			
Correo-e	maria.victoria.lojo.vicente@sergas.es			
Web	http://webs.uvigo.es/direcceuemeixoeiro			
Descrición xeral	<p>Son múltiples os dilemas éticos que encontran os profesionais da enfermaría nas súas tarefas diarias. A través do desenvolvemento da materia preténdese que o estudiantado coñeza os criterios de índole ético e as disposicións de dereito positivo aplicables para que poidan exercer con responsabilidade a súa profesión. O estudiantado de enfermaría deberá estar disposto á defensa da persoa no seu dereito á saúde, respectando a dignidade humana, sen discriminacións.</p> <p>Deben saber, que no exercicio da profesión adquire o compromiso moral de contribuir ao benestar social no medio ambiente onde desenvolva o seu traballo, debendo estar en continua formación profesional, aberta aos avances científicos que contribúan á mellora da calidade de vida das persoas.</p> <p>Debe coñecer, que adquire cos seus actos unha responsabilidade profesional ante a persoa san ou enferma e ante a sociedade.</p>			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B18	Aplicar estratexias para adoitir medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de cuidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C12	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
C48	Coñecer a lexislación aplicable e o Código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no Código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermería
C49	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia

C50	Individualizar o coidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores
C52	Coñecer os coidados paliativos e control da dor para prestar coidados que alivien a situación dos pacientes en situación de enfermidade avanzada e/ou terminal
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Adquirir capacidades para aplicar os principios da bioética e os valores éticos	A1	B1	C11	D1
	A2	B4	C12	D2
	A3	B7	C48	D3
	A4	B8	C49	D4
	A5	B12	C50	D5
		B15	C52	D6
		B18		D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de realizar unha análise ética e deseñar e resolver casos	A1	B1	C11	D1
	A2	B4	C12	D2
	A3	B7	C48	D3
	A4	B8	C49	D4
	A5	B12	C50	D5
		B15	C52	D6
		B18		D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema	
I.- ETICA E BIOETICA	1.1 Definición de ética e moral. 1.2 A Bioética e a súa fundamentación. 1.3 Principios éticos. 1.4 Ética no século XXI
II.- RELACIÓN DA ETICA CON OUTRAS FORMAS DO SABER	2.1 Ética e antropoloxía Ética e socioloxía. 2.2 Éticas contemporáneas: Relativismo Multiculturalismo Cosmopolitismo Humanismo Feminismo
III.- A BIOÉTICA NO EXERCICIO PROFESIONAL	3.1 Código deontolóxico 3.2 Coidados ao final da vida 3.3 A Confidencialidade 3.4 Ética na prescripción 3.5 Obxección de conciencia 3.6 Seguridade e ética: a dor 3.7 Os Comités de ética. 3.8 Os conflitos de interese

IV.- LEXISLACIÓN E ENFERMARIA

- 4.1 Lei 41/2002, de 14 de novembro: dereitos e deberes dos pacientes. Consentimento informado.
 4.2 Lei de protección de datos.
 4.3 Lei de saúde sexual e reprodutiva.
 4.4 Lei General de sanidade
 4.5 Ley 41/2002, de 14 de novembro, básica reguladora da autonomía do paciente e de dereitos e obrigacións en materia de información e documentación clínica
 4.6 LEY 5/2015, de 26 de junio, de dereitos e garantías da dignidade das persoas enfermas terminais.
 4.7 Orden SSI/81/2017, de 19 de xaneiro, mediante o que se determinan pautas básicas destinadas a asegurar e protexer o dereito á intimidade do paciente polo alumnado e residentes en Ciencias da Saúde.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37	64	101
Estudo de casos	8	4	12
Foros de discusión	2	8	10
Presentación	5	12	17
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	4	5
Estudo de casos	1	4	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Bases teóricas e/ou directrices de resolución de casos. Exercicios ou proxectos a desenvolver polo estudantado.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso, real ou imaxinario, coa finalidade de interpretar, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticar e adestrarse en procedementos alternativos de solución.
Foros de discusión	Debates
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante a docente e grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou resultados dun exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Presentación	A atención personalizada será realizada a través do correo electrónico ou persoalmente
Lección maxistral	A atención personalizada será realizada a través do correo electrónico ou persoalmente
Estudo de casos	A atención personalizada será realizada a través do correo electrónico ou persoalmente

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Participación nas sesións	10	C11 C12 C48 C49 C50 C52
Estudo de casos	Planteamento, discusión e resolución de casos	35	C11 C12 C48 C49 C50 C52

Presentación	O alumnado presentará na aula un tema, durante 15 minutos, con apoio audiovisual.	20	C11 C12 C48 C49 C50 C52
Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas de avaliación consistentes en preguntas curtas relacionadas cos contidos da materia.	35	C11 C12 C48 C49 C50 C52

Outros comentarios sobre a Avaliación

O exame contará de dúas partes ben diferenciadas: 1) dúas preguntas curtas (35%) e resolución dun caso (35%). Para superar ó exame é necesario aprobar (mínimo 2,5 en cada parte) cada unha das dúas partes. A participación é imprescindible para que se lle contabilice o 10% da nota. Esta porcentaxe só se sumará si se ten aprobado o exame.

A segunda convocatoria atópase nas mesmas condicións que a primeira.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Diego Gracia, **Introducción á Bioética**, 1991

Diego Gracia, **Procedimiento de decisión en ética clínica**, 2007

Adela Cortina, **Ética de las profesiones**, Mc Graw Hill, 1997

Javier Gafo, **Códigos deontológicos y de enfermería**, Universitas, 1994

Bibliografía Complementaria

A.J Davis, **Ética en enfermería**, 2009

Lydia Feito, **Ética y enfermería**, 2009

Diego Gracia, **Como arqueros al blanco**, 2004

Bibliosaude,

Pilar Antón Almenara, **Comités de ética**, Masson, 1997

Ascensión Cambrón Infante, **Funciones y limitaciones de las Comisiones nacionales de bioética**, Trotta, 1998

Mª Pilar Arroyo, **ética y deontología en enfermería**, McGraw-Hill, 1997

Segas, **Bioética**,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría clínica I/V52G140V01204

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Clase maxistral en resolución de casos

- * Metodoloxías docentes que se modifican
As mesmas no campo remoto
  - * Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)
A través de mail, campus remoto ou faitic
  - * Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir
Non existen modificacións
  - * Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe
A mesma
  - * Outras modificacións
Non
- === ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===
- * Probas xa realizadas
Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]
O mesmo

  - * Probas pendentes que se manteñen
Proba XX: [Peso anterior 00%] [Peso Proposto 00%]
As mesmas

  - * Probas que se modifican
[Proba anterior] => [Proba nova]
Ninguha
  - * Novas probas
- * Información adicional
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Farmacoloxía e dietética**

Materia	Farmacoloxía e dietética			
Código	V52G140V01203			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Paradela Carreiro, Adolfo			
Profesorado	Paradela Carreiro, Adolfo Represas Carrera, Francisco Jesús			
Correo-e	adolfo.paradela.carreiro@sergas.es			
Web	http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Nesta materia estúdase farmacología e dietética			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sás e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.
C6	Identificar nutrientes e alimentos onde se atopan
C7	Identificar os problemas nutricionais de maior prevalenza e seleccionar as recomendacións dietéticas axeitadas
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento crítico
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Ser capaz de diferenciar os diferentes grupos de medicamentos, os principios da súa autorización, uso e indicacións, así como os fundamentos *farmacodinámicos e *farmacocinéticos implicados.	A1 A2 A3 A4 A5	C3 C4 C5	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Ser capaz de avaliar os beneficios esperados e os riscos asociados á administración de medicamentos, tanto desde o punto de vista poboacional como do paciente individual.	A1 A2 A3 A4 A5	B9 B10	C8 D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11
Ser capaz de aplicar os principios que rexen o uso racional e eficiente da *farmacoterapia.			C4
Saber realizar pautas e indicacións saudables na poboación sa nas distintas etapas da vida, en función de idade e sexo.		B11 B15 B17	C8
Saber identificar as situacións de risco nutricional. Saber realizar intervencións nutricionais e establecer pautas e recomendacións na prevención ou tratamento da enfermidade.	A1 A2 A3 A4 A5	C6 C7 C8	D1 D2 D3 D4 D7 D9 D11

Contidos

Tema	
1F. Conceptos básicos farmacoloxía e fármacos, principios e mecanismos xerais de acción dos fármacos	1F.1 Orixe dos medicamentos. 1F.2 Ensaio clínico e produtos en fase de investigación. 1F.3 Fontes de información en farmacoloxía. Medicamento baseado na evidencia 1F.4 Consideracións bioéticas e económicas na farmacoterapia 1F.5 Farmacogenética e novas tendencias en farmacoloxía
2F. Introducción a Farmacocinética e farmacodinamia dos medicamentos	2F.1 Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, Distribución, Metabolismo. 2F.2 Eliminación. Implicacións clínicas. 2F.3 Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico. 2F.4 Farmacodinamia dos medicamentos: mecanismos de acción dos fármacos, unión a receptores.
3F. Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, distribución, metabolismo, eliminación, implicacións clínicas.	3F.1 Principios xerais que rexen a absorción, distribución, metabolismo e eliminación dos medicamentos. 3F.2 Implicacións clínicas das alteracións na farmacocinética dos medicamentos
4F. Farmacodinamia dos medicamentos	4F.1 Principios xerais da farmacodinamia dos medicamentos 4F.2 Mecanismos de acción dos fármacos, unión aos receptores. 4F.3 Implicacións clínicas das alteracións da farmacodinamia dos medicamentos
5F. Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico	5F.1 Modelos compartimentales 5F.2 Modelos matemáticos adaptados á administración dunha dose única de fármaco. 5F.3 Administración repetida de fármacos. 5F.4 Expresión e manexo de concentracións en solucións de medicamentos 5F.5 Utilización de concentracións baseadas en molaridad e normalidade e ou seu significado biolóxico 5F.6 Cálculos posolóxicos 5F.7 Cálculos relativos á velocidade de administración de mesturas intravenosas

6F. Farmacoterapia en función dos problemas máis frecuentes

- 6F.1 Axentes antiinfecciosos inespecíficos: antisépticos.
- 6F.2 Antimicrobianos: Sulfonamidas, Quinolonas, Antibióticos beta-lactámicos, Macrólidos, Aminoglicósidos, Tetraciclinas, outros.
- 6F.3 Terapéutica das micosis.
- 6F.4 Terapéutica farmacolóxica da tuberculosis.
- 6F.5 Inmunoterapia: activa y pasiva.
- 6F.6 Terapéutica farmacolóxica dos desórdenes do crecemento celular.
- 6F.7 Medicamentos utilizados en Anestesia.
- 6F.8 Medicamentos de acción neuropsíquica.
- 6F.9 Medicamentos contra o dor.
- 6F.10 Medicamentos do sistema cardio vascular.
- 6F.11 Hemostáticos y anticoagulantes.
- 6F.12 Medicamentos de acción sobre o aparello respiratorio.
- 6F.13 Medicamentos de acción sobre o aparello dixestivo.
- 6F.14 Medicamentos de acción sobre o metabolismo.
- 6F.15 Medicamentos de acción sobre enfermidades endocrinas.
- 6F.16 Equilibrio hidroelectrolítico e solucións IV que o modifican
- 6F.17 Nutrición parenteral

TEMARIO DE DIETETICA

- TEMA 1 Concetos xerais.
- TEMA 2 Nutrientes.
- TEMA 3 Digestión e metabolismo.
- TEMA 4 Concetos relacionados coa enerxía.
- TEMA 5 Tipos de nutrientes.
- TEMA 6 Alimentos.
- TEMA 7 Alimentación equilibrada.
- TEMA 8 Formas alternativas de nutrición.
- TEMA 9 Valoración da nutrición.
- TEMA 10 Desequilibrio nutricional.
- TEMA 11 Dietas terapéuticas.
- TEMA 12 Dietas nas exploraciones.
- TEMA 13 Nutrición artificial.
- TEMA 14 Hixiene alimentaria.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	55	110	165
Resolución de problemas	5	19	24
Seminario	5	10	15
Estudo de casos	8	13	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Nas sesións maxistras o profesor exporá, de maneira detallada e estruturada, os temas reflectidos no programa da materia. Suxerirase ao alumnado, en función das súas preferencias, que profunde naqueles aspectos do programa que máis lle interesaron, para o que deberá manexar a bibliografía adecuada. Aplicable a Farmacoloxía: realizarase unha proba escrita de tipo preguntas longas. Aplicable a Dietética: realizarase unha proba de tipo test
Resolución de problemas	Aplicable a Farmacoloxía: Analizaranse aspectos cuantitativos inherentes á Farmacoloxía, tales como manexo de concentracións, cálculos posolóxicos, aplicacións dos conceptos de mol e equivalente aos sistemas biolóxicos, cálculo de velocidade de infusión, etc. Realizarase unha proba escrita
Seminario	Trataranse temas que durante o curso tivesen un especial interese para o alumnado, buscando a participación dos mesmos (como complemento ás sesións maxistras).
Estudo de casos	Aplicable a Dietética: Realizaranse durante as sesións maxistras, a medida que se desenvolvan os temas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia

Resolución de problemas	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia
Seminario	.A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia.
Estudo de casos	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Avaliarase mediante probas de resposta longa e/ou test. A cualificación será suspenso, aprobado, notable, sobresaliente ou M.H., co seu correspondente equivalencia numérica. A parte de farmacoloxía representa el 2/3 e a de dietética 1/3. Aplicable a dietética: Al finalizar la asignatura se realizará un examen tipo test de 50 preguntas con cuatro opciones de respuesta, siendo sólo una válida. Este examen será obligatorio para todos alumnos/as y tendrá una duración de 2 horas. El aprobado se sitúa en 50 preguntas netas. Cada respuesta errónea restará -0,33 puntos sobre la nota final. El examen tipo test representa el 100% de la nota final de la parte de dietética.	97	
Resolución de problemas	Aplicable a Farmacología: Realizarse unha proba na que se exporán dous problemas. A cualificación será apto ou non apto. Para superar a parte de Farmacología será necesario alcanzar a cualificación de apto neste apartado.	1	
Seminario	Evaluada co examen principal	1	
Estudo de casos	Aplicable a Dietética: evaluada co exame principal	1	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a asignatura de farmacología e dietética, será necesario ter superadas ambas partes (tanto a parte relativa á farmacología, como a relativa á dietética).

Aplicable a Farmacología: Para superar a parte de farmacología, os estudantes deberán alcanzar a calificación de apto no apartado de Resolución de problemas e/ou exercicios (condición necesaria), así como aprobar a parte teórica.

Aplicable a ambas: A asistencia ás clases non será valorada especificamente. As cualificacións obtidas en cada parte da asignatura consérvanse so ata a convocatoria de xulio do mesmo curso. Os exames da convocatoria de xulio seguirán un planteamento análogo aos da convocatoria ordinaria.

A información relativa á data do exame, hora e lugar encóntranse na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>, on o seu defecto, nos cauces de información establecidos pola Escola Universitaria de Enfermería do Meixoeiro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Castells Molina S, Hernández Pérez M., **Farmacología en enfermería**, 3ª,

Lorenzo P, Moreno A, Leza JC, Lizasoain I, Moro MA, **Velázquez. Farmacología Básica y Clínica**, 19,

Laurence L. Brunton, John S. Lazo, Keith L. Parker., **Goodman & Gilman. Las bases farmacológicas de la terapéutica**, 13,

Centro de información online de medicamentos de la AEMPS - CIMA, <https://cima.aemps.es/cima/publico/home.html>,

P. Cervera; J. Clapés; R. Rigolfas, **Alimentación y dietoterapia**, 4ª,

Bibliografía Complementaria

Flórez J, **Farmacología humana**, 6,

Michael Adams, Norman Holland, **Farmacología para enfermería**, 2,

Base de datos del Consejo General de Colegios Oficiales de Farmacéuticos, <https://botplusweb.portalfarma.com/>,

Vademecum, http://www.vademecum.es/medicamentos-a_1,

Biblioteca Virtual del Sistema Sanitario Público Galego,

http://www.sergas.es/MostrarContidos_Portais.aspx?IdPaxina=60600&Idioma=es,

EMA (European Medicines Agency),

http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/medicines/landing/epar_search.jsp&mid=WC0b01ac058001d124,

Biblioteca Cochrane Plus, <http://www.update-software.com/clibplus/clibplus.asp>,

Sitio web Fisterra, <http://www.fisterra.com/>,

Aranceta J, Serra L., **Guía de alimentos funcionales**,

Botella F, **Apoyo Nutricional en el Paciente Oncológico**,

Gómez L, Pinillos S, **Guía pediátrica para la administración de fármacos por sonda de alimentación (2008)**,

Coordinación: Dra. Mercè Planas, **Valoración nutricional en el anciano. Recomendaciones prácticas de los expertos en geriatría y nutrición,**

M León Sanz; S. Celaya Pérez, **Manual de Recomendaciones Nutricionales al Alta Hospitalaria,** 1ª,

Estrategia NAOS. MSC, <http://www.naos.aesan.mssi.gob.es/>,

Federación Española de Sociedades de Nutrición, Alimentación y Dietética, <http://www.fesnad.org/>,

Fundación dieta Mediterránea, <http://dietamediterranea.com/>,

Sociedad Española para el Estudio de la Obesidad, <http://www.seedo.es/>,

Salud desde la Alimentación, <http://www.henufood.com/nutricion-salud/>,

Asociación Española de Pediatría, <http://www.aeped.es/>,

The European Food Information Council, <http://www.eufic.org/index/es/>,

Sociedad de Nutrición y dietética de Galicia, <http://www.sonudiga.org/>,

Confederación de consumidores y usuarios, <http://www.cecu.es/>,

---

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Ética e lexislación/V52G140V01202

Introducción á enfermaría clínica/V52G140V01201

Plan de Continencias

Descripción

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DE LAS METODOLOGÍAS ===

* Metodologías docentes que se mantienen

Farmacología y dietética: Se mantienen todos los aspectos metodológicos descritos en el apartado correspondiente, aunque las sesiones presenciales podrán sustituirse por sesiones telemáticas (aulas de teledocencia), si las circunstancias así lo precisaran.

* Metodologías docentes que se modifican

Farmacología y dietética: No hay cambios.

* Mecanismo no presencial de atención al alumnado (tutorías)

Farmacología y dietética: Si desde la Dirección de la Escuela de Enfermería se contemplase la realización de tutorías, las mismas se realizarían por medios telemáticos (aulas de teledocencia)

* Modificaciones (si proceden) de los contenidos a impartir

Farmacología y dietética: No hay cambios

* Bibliografía adicional para facilitar el auto-aprendizaje

Farmacología y dietética: La misma que la reseñada en el apartado [fuentes de información]

* Otras modificaciones

-

=== ADAPTACIÓN DE LA EVALUACIÓN ===

Farmacología:

a) Se mantiene la forma de evaluar descrita en esta guía docente.

b) Para la realización práctica del examen se utilizará FAITIC (plataforma TEMA), de acuerdo con las instrucciones recogidas a continuación.

c) En la página de la asignatura Farmacología y Dietética, aparecerá un enlace a una "tarea" denominada "Examen de la parte de Farmacología" en la zona que se utiliza habitualmente para contenidos de Farmacología.

d) Al pulsar sobre la misma y acceder el día y horario en que está previsto el examen, el alumno podrá descargar el archivo

informático con el examen.

e) Podrá responder a las preguntas del examen sobre el propio archivo informático o bien de forma manuscrita en folios, debiendo poner siempre su nombre en cada una de las hojas y el número de página. Si opta por responder de forma manuscrita deberá escanear todas las hojas, por ejemplo, utilizando el móvil o un escaner, para obtener el archivo en formato pdf correspondiente.

f) Desde que pasen 15 minutos del inicio del examen hasta que pasen 15 minutos de la finalización del mismo, el alumno deberá enviar el archivo con las respuestas en el apartado correspondiente a entregas de la "tarea" que se corresponde con el examen. El nombre del archivo debe incluir el nombre del alumno.

Dietética:

a) Se mantiene la forma de evaluar descrita en esta guía docente.

b) Para la realización del examen tipo test se utilizará FAITIC (plataforma TEMA), de acuerdo con las instrucciones recogidas a continuación.

c) En la página de la asignatura Farmacología y Dietética, aparecerá un enlace para realizar el examen tipo test en la zona que se utiliza habitualmente para contenidos de dietética.

d) El examen tipo test constará de 50 preguntas con 4 opciones de respuesta, siendo sólo una válida. La duración del examen será de 1 hora. El aprobado (5) se sitúa en 30 preguntas netas. Por cada 3 respuestas erróneas, se descontará 1 respuesta bien. El examen tipo test representa el 100% de la nota final de la asignatura.

* Pruebas que se modifican

Farmacología y Dietética: no hay cambios

* Nuevas pruebas

Farmacología y Dietética: no hay cambios

* Información adicional

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería clínica I**

Materia	Enfermería clínica I			
Código	V52G140V01204			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Alonso Pérez, María del Mar			
Profesorado	Alonso Pérez, María del Mar			
Correo-e	mar.alonso.perez@sergas.es			
Web	http://http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	<p>A Enfermería Clínica I, pertence ao módulo de Ciencias da Enfermería. O estudo da Enfermería Clínica I céntrase na resposta do paciente adulto ás alteracións reais ou potenciais na saúde. A variedade de necesidades asistenciais específicas de cada individuo convértea nunha área cambiante e desafiante da práctica de enfermmería. Para iso, impártense coñecementos sobre patoloxía, valoración física, probas diagnósticas, tratamento combinado e datos relativos aos ensinos (proporcionados ao paciente e a súa familia) e as diferentes estratexias de actuación que o persoal de enfermmería pode adoptar, dentro do marco da prevención, restablecemento ou adaptación, no proceso de saúde/ enfermidade, para buscar o maior nivel de independencia posible da persoa. Así mesmo impartiranse clases teórico-prácticas onde se ensinarán técnicas e procedementos que, posteriormente, xunto co descrito anteriormente, deberán realizar nas prácticas asistenciais que desenvolvesen ao longo da súa formación. Con esta información o alumnado será capaz de emitir diagnósticos de enfermmería e planificar intervencións específicas para cada paciente, baseándose no modelo conceptual de Virginia Henderson, os Padróns Funcionais de saúde de M. Gordon e a aplicación das taxonomías NANDA NIC NOC que se desenvolven en Fundamentos de Enfermería no primeiro curso.</p> <p>Esta asignatura ten gran importancia para o futuro profesional de enfermmería, xa que a profesión enfermeira debe entender cáles son os valores, as necesidades e as expectativas cambiantes da sociedade e formarse para poder proporcionar uns coidados expertos e de óptima calidade.</p>			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de coidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermmería, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue

D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de comprender os procesos que desencadenan as enfermidades no ámbito da patoloxía cirúrxica e médica.	A1	B7	C28	D1
	A2	B8	C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C31	D4
	A5		C32	D5
			C33	D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de diferenciar os mecanismos e os problemas derivados das patoloxías máis comúns dos diferentes aparatos e sistemas do organismo humano, o seu tratamento médico e cirúrxico.	A1		C28	D1
	A2		C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C31	D4
	A5		C32	D5
			C33	D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de planificar procedementos e intervencións precisas para proporcionar unha adecuada atención de enfermaría ás persoas con problemas médicos e cirúrxicos.	A1		C28	D1
	A2		C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C31	D4
	A5		C32	D5
			C33	D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de identificar e valorar as necesidades e/o problemas causados por a enfermidade procurando priorizar, planificando cuidados e participando na avaliación do plan de cuidados.	A1		C28	D1
	A2		C29	D2
	A3		C30	D3
	A4		C31	D4
	A5		C32	D5
			C33	D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11

Contidos

Tema

I INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA MÉDICO CIRÚRXICA.

Pensamento crítico.

Aplicación de plans de cuidados.

II TRASTORNOS DO EQUILIBRIO DE LÍQUIDOS, ELECTROLITOS E ACEDO-BASE.

- Paciente con trastornos do equilibrio dos líquidos.
- Déficit de volumen de líquidos.
- Exceso de volumen de líquidos.
- Desequilibrio electrolítico.
- Alteración no equilibrio do ión Na.
- Alteración no equilibrio do ión K.
- Trastornos acidobásicos.
- Acidose.
- Alcalose.
- Gasometría.

III O PACIENTE CON PROBLEMAS NO INTERCAMBIO GASEOSO.

- Valoración da función respiratoria.
- Trastornos respiratorios superiores.
- Trastornos da ventilación.
- Bronquite.
- Neumonía.
- Trastornos do intercambio gaseoso.
- Asma.
- EPOC.
- Trastornos pleurais.
- Derrame pleural.
- Neumotórax.
- Drenaxe torácico.
- Tuberculose.
- Osixenoterapia.

IV PACIENTES CON ALTERACIÓN CIRCULATORIAS E HEMATOLÓXICAS. SÍNDROME HEMORRÁXICO.

- Alteracións eritrocitarias.
- Anemias.
- Eritrocitosis.
- Alteracións en leucocitos e texidos linfoides.
- Leucemias.
- Linfomas.
- Alteracións plaquetarias e da coagulación.
- Trombopenia.
- Trombocitose.
- O paciente oncolóxico.
- Qué é o cancro.
- Tratamento e efectos secundarios.
- Coidados de enfermaría.

V PACIENTES CON ALTERACIÓN CARDIOVASCULARES. SHOCK.

- Valoración da función cardíaca.
- Enfermedade coronaria.
- Isquemia miocárdica.
- Anxina de peito.
- Trastornos cardíacos.
- Insuficiencia cardíaca.
- Cardiopatías inflamatorias.
- Hipertensión arterial.
- Primaria.
- Secundaria.
- Trastornos vasculares periféricos.
- Trastornos arteriais.
- Trastornos venosos.
- Trastornos da circulación linfática.
- Shock.
- Concepto e tipos.
- Shock hipovolémico.
- Mecanismos compensatorios do shock hipovolémico.

VI O PACIENTE CON ALTERACIÓN TEGUMENTARIAS. INFLAMACIÓN. INFECCIÓN.

- Valoración da piel.
- Lesións cutáneas primarias e secundarias.
- Queimaduras.
- Feridas agudas.
- O proceso da cicatrización.
- Úlceras crónicas.
- Etioloxía.
- Clasificación.
- Prevención.
- Tratamento. Cura en ambiente húmido.
- Control das infeccións.

VII ATENCIÓN DE ENFERMARÍA AO PACIENTE CIRÚRXICO.

- A intervención cirúrxica.
- Medicación intraoperatoria.
- O ambiente cirúrxico.
- Coidados do paciente, antes, durante e despois da intervención cirúrxica.
- Drenaxes, tipos e cuidados.
- Complicacións: Prevención e tratamento.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	60	110	170
Debate	6	0	6
Aprendizaxe baseado en proxectos	4	15	19
Obradoiro	8	12	20
Exame de preguntas obxectivas	4	6	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Desarrollo e exposición da temática ofertada por parte da profesora. O alumnado poderá participar, plantexando dúbidas acerca do tema en cuestión.
Debate	A profesora plantexará cuestións relacionadas coa temática tratada. O alumnado responderá a ditas cuestións de forma colectiva, expresando opinións, ideas ou solucións a ditas cuestións.
Aprendizaxe baseado en proxectos	A profesora plantexará unha serie de temas a tratar por parte dos alumnos, que deberán elixir un deles, para, posteriormente, en grupos de dous ou tres, desenrolar dito tema e expoñelo na clase, acompañados dunha presentación en power point que eles mesmos elaboren.
Obradoiro	Actividad teórico-práctica, na que o alumnado poderá aplicar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas, con resolución de problemas e casos, tanto na aula, de forma grupal, como fora dela, de forma individual. O contido de estes obradoiros será: - Cura en ambiente húmedo: tipos de apósitos, indicaciones e posibles combinacións. - Espirometrías: técnica e interpretación. - Administración de medicación por inhalación. - Elaboración de plans de cuidados, aplicados a casos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	O alumnado poderá presentar dúbidas ou problemas de forma individual, tanto presencialmente (luns e venres de 10 a 12 h), como a través do correo electrónico. A profesora establecerá a maneira máis idónea de solucionar as dúbidas plantexadas.
Aprendizaxe baseado en proxectos	O alumnado poderá presentar dúbidas ou problemas de forma individual, tanto presencialmente (luns e venres de 10 a 12 h), como a través do correo electrónico. A profesora establecerá a maneira máis idónea de solucionar as dúbidas plantexadas.
Obradoiro	O alumnado poderá presentar dúbidas ou problemas de forma individual, tanto presencialmente (luns e venres de 10 a 12 h), como a través do correo electrónico. A profesora establecerá a maneira máis idónea de solucionar as dúbidas plantexadas.
Probas	Descrición
Exame de preguntas obxectivas	Unha vez realizadas e postas en coñecemento do alumnado las valoracións das avaliacións, éstes podrán, de forma individual, realizar unha revisión de dichas valoracións xunto coa profesora.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Aprendizaxe baseado en proxectos	Valoración da exposición do tema elixido. Terase en conta a calidade da presentación, a claridade da exposición e a bibliografía consultada para preparala. Esta proba puntuarase de 1 a 10.	15	A1 A2 A3 A4 D1 D2 D3 D4 D5 D6 D7 D8 D9 D10

Obradoiro	Nas clases teórico-prácticas, realizaranse probas para determinar o grado de coñecemento, a través de exercicios individuais e de elaboración de plans de cuidados en grupos de 2 ou 3 alumnos/as. As horas de obradoiro dividiranse en 4 clases, puntuándose de forma independente, cunha puntuación máxima de 25 puntos cada unha delas. É imprescindible a asistencia as mesmas para que poidan ser avaliadas.	20	A1 A2 A3 A5	C29 C30 C33	D1 D2 D3 D4 D5 D7 D8 D9
Exame de preguntas obxectivas	Proba escrita, dividida en unha ou dúas seccións: - Preguntas tipo test, con 4 respostas posibles, sendo únicamente correcta unha delas, e/ou - Preguntas curtas, cunha puntuación de 1 punto por cada unha delas acertada. Cada resposta correcta nas preguntas tipo test sumará 1 punto. Cada resposta incorrecta restará 0.33 puntos, de forma que tres respostas incorrectas suporán a perda dun punto na calificación total da proba. As respostas incorrectas das preguntas curtas non restarán puntuación.	65	A1 A5	C28	D1 D3 D4 D7 D8

Outros comentarios sobre a Avaliación

- **Alumnado matriculado por primeira vez:** Exame: 65%. Obradoiros: 20% e Proxecto: 15%. A non participación nos seminarios conlevará a perda da nota que xeren éstos. Para que a nota dos obradoiros e o proxecto poida ponderar, é necesario ter obtido unha puntuación mínima de 32 puntos la proba do exame.
- **Alumnado matriculado por segunda o sucesivas veces:** Aqueles alumnos que no superaran a asignatura no curso(s) anterior(es) poderán elixir entre dúas opcións:
  1. Con evaluación CONTINUA. Neste caso, a avaliación será igual que para o alumnado matriculado por primeira vez (Examen: 65%. Seminarios: 20% e Proxecto: 15%).
  2. Con evaluación NON CONTINUA. Realizará un EXAME ACCESORIO (35 preguntas tipo test ou V/F) que, SUMADO Ó EXAME PRINCIPAL, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %, SEMPRE E CANDO TEÑAN SUPERADOS OS SEMINARIOS NO CURSO(S) ANTERIOR(ES). Para superar a asignatura, é necesario obter unha puntuación mínima de 50 puntos entre as dúas probas (exame xeral e exame accesorio).
- **SEGUNDA CONVOCATORIA (EXAMEN DE JULIO):**
  1. CONTINUA (Primeira matrícula, ou sucesivas que así o elixeran previamente): A avaliación do proceso de aprendizaxe farase en base a un exame, co mesmo formato que o da convocatoria que ten suspensa. As calificacións dos obradoiros e o proxecto gárdanse ata a convocatoria de xullo, pero nunca poderán gardarse dun curso para outro, e tampouco ponderarán se non se ten obtido a puntuación de 32 puntos no exame.
  2. NON CONTINUA (segunda e sucesivas matrículas, que así o elixeran previamente): Igual que na convocatoria de diciembre, é dicir, un EXAME ACCESORIO (35 preguntas tipo test) que, SUMADO Ó EXAME PRINCIPAL, PONDERARÁN EN TOTAL O 100 %, SEMPRE E CANDO TEÑAN SUPERADOS OS SEMINARIOS NO CURSO(S) ANTERIOR(ES).
- Máis información de como leva a cabo a cualificación da materia, do contido do exame, dos tipos de preguntas e da súa ponderación na plataforma FAITIC. A información relativa a la fecha del examen, hora e lugar atópasea na seguinte dirección web:
<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Lewis, Hagler, Bucher, Heitkemper, Hardin, Kwong and Roberts., **GUÍA PRÁCTICA DE ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA: EVALUACIÓN Y ABORDAJE DE PROBLEMAS CLÍNICOS**, 10ª Edición, Elsevier, 2018

Morillo Rodríguez & Fernández Ayuso, **ENFERMERÍA CLÍNICA I**, 1ª, Elsevier, 2016

Morillo Rodríguez & Fernández Ayuso, **ENFERMERÍA CLÍNICA II**, 1ª, Elsevier, 2016

Hurst, Marlene, **ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA**, Material Moderno, 2013

Alfaro-LeFevre, **Pensamiento crítico, razonamiento clínico y juicio clínico en enfermería**, 6ª Edición, Elsevier, 2016

Enfermería actual, **Listado de diagnósticos NANDA**,

Mundo Enfermero, **NANDA- Gordon. DIAGNÓSTICOS NANDA SEGÚN DOMINIOS Y CLASES EN LA TAXONOMÍA II**,

Bibliografía Complementaria

Le Mone; Burke., **Pensamiento crítico en la asistencia del paciente. M.Q.E.**, 4ª, Volumen I y II año 2009, PEARSON, 2009

Sandra F. Smith; Duell; Martín, **Técnicas de Enfermería Clínica . DE LAS TÉCNICAS BÁSICAS A LAS AVANZADAS**, 7ª , Volumen I y II año 2009, PEARSON, 2009

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Ética e lexislación/V52G140V01202

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen: Todas as metodoloxías utilizadas de forma presencial, pasarán a impartirse en formato on-line:

- Clase maxistral on line.

- Presentación on line do proxecto por parte do alumnado, a través do campus remoto.

- Obradoiros on line.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías): Acordarase co alumnado as fechas e horas , nas que a profesora estará disponible a través do campus remoto, para aclarar dúbidas e solventar os problemas que surxan, previa cita a través do correo electrónico ou foros da plataforma.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir: Non se modifican.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe: Na bilibliografía xa se aportan opcións para obter bibliografía on line.

* Outras modificacións

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

Non é necesario adaptar a avaliación, xa que as probas evaluables trasladarásen á modalidade on line, co mesmo formato que o presencial.

* Información adicional: tanto as metodoloxías docentes, como as probas de avaliación, realizaránse a través do campus remoto, na plataforma moodle.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Enfermería clínica II**

Materia	Enfermería clínica II			
Código	V52G140V01205			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Vázquez Gallardo, Rafael			
Profesorado	Vázquez Gallardo, Rafael			
Correo-e	ravazquez@uvigo.es			
Web	http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O obxectivo da materia é que o alumno adquira coñecementos básicos sobre as principais patoloxías do temario (relacionadas cos problemas dixestivos, función musculoesquelética, inmunitarios, neurolóxicos, visuais e auditivos. As patoloxías estudaranse desde o punto de vista enfermeiro, introducindo os diagnósticos de enfermaría que correspondan en cada caso cos seus principais cuidados			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as súas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
C28	Coñecer as alteracións de saúde do adulto, identificando as manifestacións que aparecen nas súas distintas fases
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C30	Analizar os datos recollidos na valoración, priorizar os problemas do paciente adulto, establecer e executar o plan de cuidados e realizar a súa avaliación
C31	Realizar as técnicas e procedementos de cuidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C32	Seleccionar as intervencións encamiñadas a tratar ou previr os problemas derivados das desviacións de saúde
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Ser capaz de deseñar coidados nas principais enfermidades relacionadas co aparello dixestivo, locomotor, organos dos sentidos, sistema nervioso e inmunitario.	A1	B7	C28	
	A2	B8	C29	
	A3		C30	
	A4			
	A5			
Ser capaz de planificar e prestar coidados nas principais enfermidades sistemicas		B7	C31	D1
		B8	C32	D2
			C33	D3
				D4
				D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de prestar asistencia centrada no paciente, utilizando os diagnosticos de enfermeria e as actividades derivadas das patoloxias estudadas		B7		
		B8		

Contidos

Tema

1. O paciente con problemas dixestivos	<ul style="list-style-type: none"> - Fisiopatoloxía do aparello dixestivo - Valoración do paciente con problemas dixestivos - Alteracións da cavidade oral - Alteracións do esófago - Coidados de enfermaría ao paciente con trastornos orais e esofágicos - Alteracións na cavidade gástrica - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos gástricos - Alteracións intestinais - Coidados a pacientes con trastornos intestinais - Alteracións do fígado e das vías biliares - Coidados a pacientes con trastornos hepatobiliares - Alteracións pancreáticas - Coidados a pacientes con trastornos pancreáticos
2. O paciente con enfermidades do aparello locomotor e enfermidades sistémicas	<ul style="list-style-type: none"> - Fisiopatoloxía do sistema musculoesquelético - Valoración das paciente - Alteracións articulares - Coidados de enfermaría a pacientes con problemas articulares, osteoporoses e osteomielitis - Lesións do membro superior e cintura escapular - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos do membro superior e cintura escapular - Lesións do membro inferior e cintura pélvica - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos do membro inferior e cintura pélvica - Alteracións osteoarticulares que requiren cirurxía - Coidados na cirurxía osteoarticular - Esclerodermia e outras enfermidades do tecido conxuntivo - ELES. Miopatía inflamatorias. Amiloidosis
3. O paciente con problemas nos órganos dos sentidos	<ul style="list-style-type: none"> - Fisiopatoloxía do órgano da visión - Valoración do paciente con alteracións oftalmolóxicas - Problemas inflamatorios e infeccións oftalmolóxicas - Alteracións oftalmolóxicas que requiren cirurxía - Coidados de enfermaría nos problemas e cirurxía oftalmolóxica - Fisiopatoloxía de nariz, garganta e ouvido - Valoración e problemas xerais de pacientes con alteracións ORL - Coidados de enfermaría en pacientes con problemas e cirurxía ORL - Coidados de enfermaría nas urxencias ORL

4. O paciente con problemas neurolóxicos	<ul style="list-style-type: none"> - Fisiopatoloxía do sistema neurolóxico - Valoración do paciente con alteracións neurolóxicas - Cefalea - Alteracións do nivel de conciencia - Valoración do paciente inconsciente - Convulsións - Accidente cerebro-vascular - Trastornos neuromusculares. Enfermidades desmielinizantes - Infeccións do SNC - Polineuropatías e mononeuropatías - Enfermidades dos nervios craniais - Tumores do sistema nervioso - Demencia
Coidados de enfermaría do paciente con problemas neurolóxicos	
5. O paciente con problemas inmunitarios	<ul style="list-style-type: none"> - Bioloxía dos linfocitos B e T - HLA e enfermidade - Mecanismo de posta en marcha da resposta inmunitaria - Reaccións inflamatorias de hipersensibilidade - Autoinmunidade - Inmunodeficiencias - Coidados de enfermaría a pacientes con trastornos inmunitarios
6. O paciente diabético	<ul style="list-style-type: none"> - Fisiopatoloxía e tipos de diabetes - Complicacións - Coidados de enfermaría

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	40	80	120
Obradoiro	2	2	4
Seminario	8	14	22
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Obradoiro	Actividades enfocadas á adquisición de coñecementos e habilidades manipulativas e instrumentais sobre unha temática concreta, con asistencia específica por parte do profesor ás actividades individuais e/ou en grupo que desenvolven os estudantes.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	personalizada e mediante email
Obradoiro	personalizada e mediante email
Seminario	personalizada e mediante email

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Asistencia e participación nas clases magistrales	10	
Obradoiro	Asistencia e actitude	5	
Seminario	Asistencia e presentación de traballos relacionados	5	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadero/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	20	

Resolución de problemas e/ou exercicios	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	60
---	--	----

Outros comentarios sobre a Avaliación

Avaliación de Xullo: Gardarásese as notas correspondentes a asistencia, obradoiros e seminarios. Farásese una proba de resposta curta que suporá o 80 % da nota final. A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web: <http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Shanon Lewis, **Guía práctica de enfermería Médico-Quirúrgica**, 10ª, 2018

Bibliografía Complementaria

Lemone, **Enfermería Médico-Quirúrgica**, 4ª,

Harrison, **Principios de Medicina Interna**, 19ª,

Swearingen, **Manual de enfermería Médico-Quirúrgica**, 6ª,

Pilar Isla, **Enfermería clínica avanzada**, 1ª, 2014

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermaría comunitaria II/V52G140V01206

Xestión de enfermaría/V52G140V01207

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103

Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

No posible manteranse as clases presenciais e os seminarios /talleres previstos. Adaptarse o número de alumnos por clase, con clases non presenciais on line, de acordó con a normativa que se estableza.

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

Manterase o peso que se indica en DOCnet...

* Probas pendentes que se manteñen

As probas pendentes serán on line. O exame on line sempre terá un peso inferior o 50 %

* Información adicional

Complementarase a nota con traballos de presentación on line

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Enfermería comunitaria II				
Materia	Enfermería comunitaria II			
Código	V52G140V01206			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	del Campo Pérez, Victor			
Profesorado	del Campo Pérez, Victor López Martínez, José Ramón			
Correo-e	victor.delcampo.perez@sergas.es			
Web	http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O estudo desta materia permite adquirir os coñecementos sobre Epidemioloxía de enfermidades transmisibles e prevención *enf. crónicas, así como os principios de promoción e prevención da saúde			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermaría, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B2	Saber planificar e prestar coidados de enfermaría dirixidos ás persoas, familias ou grupos, orientados aos resultados na saúde, evaluando o seu impacto, a través das guías de práctica clínica e asistencial, que describen os procesos polos cales se diagnostica e trata o cuida un problema de saúde
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermaría
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B5	Deseñar sistemas de coidados dirixidos ás persoas, familia ou grupos, avaliando o seu impacto e establecendo as modificacións oportunas
B6	Aplicar as intervencións da enfermaría na evidencia científica e nos medios dispoñibles
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C19	Dirixir, avaliar e prestar os coidados integrais de enfermaría, ao individuo, a familia e a comunidade
C20	Capacidade para describir os fundamentos do nivel primario de saúde e as actividades a desenvolver para proporcionar uncoidado integral de enfermaría ao individuo, a familia e a comunidade
C21	Comprender a función e actividades e actitude cooperativa que o profesional ha de desenvolver nun Equipo de Atención Primaria de Saúde
C22	Promover a participación das persoas, familia e grupos no seu proceso de saúde-enfermidade
C23	Identificar os factores relacionados coa saúde e os problemas do ámbito, para atender ás persoas en situacións de saúde e enfermidade como integrantes dunha comunidade

C24	Identificar e analizar a influencia de factores internos e externos no nivel de saúde de individuos e grupos
C25	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade
C26	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poboacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde
C27	Formar e informar, facilitar e apoiar a saúde e o benestar dos membros da comunidade, cuxas vidas están afectadas por problemas de saúde, risco sufrimento, enfermidade, incapacidade ou morte
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingüe
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de identificar as necesidades de saúde das poboacións e grupos de interese en saúde pública	A1	B1	C19	D1
	A2	B2	C20	D2
	A3	B4	C21	D3
	A4	B6	C24	D4
	A5	B8		D5
		B9		D6
		B10		D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Saber aplicar intervencións de formación para a saúde para contribuír a resolver problemas de saúde colectivos	B3	C22		D1
	B5	C23		D2
	B9	C25		D3
	B11	C27		D4
	B15			D5
	B16			D6
	B17			D7
				D8
				D9
			D10	
			D11	
Ser capaz de realizar enquisas epidemiolóxicas e resolver estudos epidemiolóxicos de brotes de enfermidades ou situacións desfavorables en relación coa saúde	A1	B3	C23	D1
		B6	C26	D2
		B8		D3
		B11		D4
				D5

Contidos

Tema	
Epidemioloxía das enfermidades transmisibles:	Concepto de enfermidade transmisible e infecciosa, enfermidades emerxentes. -Enfermidades transmisibles por vía aérea, dixestiva, por contacto, por zoonosis, enfermidades vectoriais, infeccións nosocomiais, boletíns epidemiolóxicos. Brotes epidémicos.
Epidemioloxía e prevención das enfermidades cónicas:	Estratexias de prevención. As enfermidades cardiovasculares. O cancro. Actividade física e saúde. Alimentación e saúde pública. Epidemioloxía e prevención da obesidade. Epidemioloxía e prevención dos accidentes. Saúde laboral.
Conceptos xerais e bases da Educación para a Saúde:	-O proceso ensino/aprendizaxe. A Educación como proceso *comunicativo. -Enfoques e modelos de EPS. -Planificación de programas e/ou actividades de EPS. -Métodos e medios de EPS. -EPS en grupos, dinámica de grupos. -Enfermaría *transcultural.

Principios xerais da Atención Primaria e Promoción da Saúde:

-Marco xeral da Atención Primaria. Antecedentes históricos. Marco legal. Reforma da Atención Primaria na Comunidade Autónoma de Galicia. O futuro da Atención Primaria.
-Organización e funcionamento da Atención Primaria. O Equipo de Atención Primaria. Funcións e actividades de enfermería dentro do equipo de Atención Primaria.
-A consulta de enfermería. Tipos e organización da consulta. Entrevista clínica. Axenda de enfermería.
-A Visita Domiciliaria. Etapas. Intervención familiar. Atención domiciliaria a pacientes inmobilizados e *teminales. Coidadores informais. A enfermería de ligazón.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	16	9	25
Seminario	12	9	21
Lección maxistral	66	104	170
Exame de preguntas obxectivas	9	0	9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Seminario	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Atención personalizada co profesor ou mediante email
Seminario	Atención personalizada
Seminario	Atención en grupo

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten profundar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.	30	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	70	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Proba de avaliación de resposta múltiple (tipo test) que se complementa coa valoración de seminarios previa.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Piédrola Gil, **Medicina Preventiva y Salud Pública**, 12ª Edición, 2016

Hernández. Aguado. Gil. Delgado. Bolumar, **Manual de Epidemiología y Salud Pública. Para licenciatura y Diplomaturas en Ciencias de la salud.**, 1ª Edición,

Bibliografía Complementaria

Araceli García Suso, **Enfermería Comunitaria. Bases teóricas.**, 1ª Edición,

Enrique Ramos Calero, **Enfermería Comunitaria. Métodos y Técnicas**, 1ª Edición,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Xestión de enfermería/V52G140V01207

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Enfermería comunitaria I/V52G140V01104

Estatística: Estatística/V52G140V01106

Fundamentos de enfermería/V52G140V01107

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen

Mesma metodoloxía, pero a través do campus remoto.

* Metodoloxías docentes que se modifican

-Lección maxistral: Exposición dos contidos da materia polo docente a través do Campus Remoto da UVigo no horario habitual da asignatura.

-Seminarios: Se realizarán a través do Campus Remoto. Serán actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permite ahondar ou complementar os contidos da materia. Se emplea como complemento das clases teóricas.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

A través do correo, do campus remoto ou faitic.

* Modificacións (se proceder) dos contidos a impartir

Mesmos contidos.

* Bibliografía adicional para facilitar a auto-aprendizaxe

A mesma.

* Outras modificacións

Non

=== ADAPTACIÓN DA AVALIACIÓN ===

* Probas xa realizadas

No caso de realizarse probas o longo do curso, a porcentaxe final mantendrase.

* Probas pendentes que se manteñen

Si no se pueden realizar los seminarios de forma presencial, se realizarán a través del campus remoto y/o faitic. La dinámica será la misma.

El examen se realizará por faitic moodle.

* Probas que se modifican

[Proba anterior] => [Proba nova]

Ningunha

* Novas probas

Ningunha

* Información adicional

Ningunha

DATOS IDENTIFICATIVOS**Xestión de enfermaría**

Materia	Xestión de enfermaría			
Código	V52G140V01207			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Álvarez Aragón, Francisco José			
Profesorado	Álvarez Aragón, Francisco José			
Correo-e	fjalvarez@povisa.es			
Web	http://direcceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	O propósito fundamental desta materia consiste en proporcionar aos futuros enfermeiros a formación necesaria que lles permita desenvolver actividades de xestión e administración nos servizos de saúde e utilizar os recursos con criterios de eficiencia. Identificar as características da xestión que se realiza como membro dunha empresa de saúde, sendo capaz de identificar e coñecer o produto sanitario, así como a carteira de servizos, o método de resolución de problemas e de toma de decisións, analizar os compoñentes dos procesos e describilos, explicar o concepto de calidade e seguridade así como as súas repercusións nunha empresa de servizos sanitarios, promovendo a avaliación da súa actividade e orientando as súas accións en función de obxectivos			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermaría española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
C45	Coñecer o Sistema Sanitario Español
C46	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de coidados
C47	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos
C48	Coñecer a lexislación aplicable e o Código Ético e Deontolóxico da enfermaría española, inspirado no Código Europeo de Ética e Deontoloxía de Enfermaría
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Ser capaz de aplicar a política de calidade asistencial e avaliación da calidade dos servizos de enfermaría	A1	B12	C45	D1
	A2	B13	C46	D2
	A3	B15	C47	D3
	A4		C48	D4
	A5			D5
				D6
				D7
				D8
				D9
				D10
				D11
Ser capaz de analizar os entornos e políticas sanitarias máis significativas		B13	C46	D1
		B15		D2
				D3
				D4
				D5
				D7
				D8

Contidos

Tema	
1. Proceso administrativo en los servicios de salud	- Introducción a la gestión de los Servicios de Enfermería. - Teorías administrativas clásicas. - Teorías administrativas de las Relaciones Humanas y Teorías Modernas. - El Proceso Administrativo: Etapas
2. Análisis de los entornos sanitarios	- Introducción a los sistemas de salud. - Tipos y clasificación de los sistemas de salud.
3. Políticas sanitarias: Central y autonómicas	- Sistema Nacional de Salud. - Sistema de Salud en Galicia
4. Políticas sanitarias máis significativas a nivel mundial	- Principales Sistemas de Salud en el mundo - Utilidad de los elementos teóricos y metodológicos de la disciplina enfermera en la gestión
5. Gestión de servicios de enfermería: Características y procesos	- Gestión, Administración y Enfermería - La administración y el cuidado enfermero - La gestión por procesos en los servicios de enfermería - Dirección y Liderazgo en la Gestión
6. Concepto de calidade y seguridade	- Calidade en la atención sanitaria - La investigación científica como estrategia para garantizar la calidade
7. Política de calidade asistencial y evaluación de la calidade de los servicios de enfermería	- Garantía de calidade de los cuidados enfermeros - Indicadores de calidade - Evaluación y control

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	10	20	30
Seminario	10	20	30
Presentación	40	30	70
Exame de preguntas obxectivas	1	4	5
Traballo	0	15	15

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Seminario	Actividades enfocadas ao traballo sobre un tema específico, que permiten afondar ou complementar os contidos da materia. Pódense empregar como complemento das clases teóricas.
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Seminario	Faranse tutorías individualizadas via e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Lección maxistral	Faranse tutorías individualizadas via e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Presentación	Faranse tutorías individualizadas via e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.
Probas	Descrición
Traballo	Faranse tutorías individualizadas via e-mail ou presenciais cando sexa necesario. Faranse atencións individual ou en pequeno grupo, coa finalidade de atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Asistencia as exposicións por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.	20	
Presentación	Exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun traballo, exercicio, proxecto... Pódese levar a cabo de maneira individual ou en grupo.	10	
Exame de preguntas obxectivas	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40	
Traballo	El alumno elaborará una serie de trabajos en relación con el temario. Se evalúa mediante la valoración de la comunicación, del contenido y de como respondan a las preguntas que le hagan sus compañeros y el profesor.	30	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Igual que la primera. En la segunda oportunidad deberá superar la parte pendiente de la primera. La asistencia se puntuará sólo en la primera.

A información relativa a data do examen, hora e lugar atópase na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mompart MP. y Durán M., **Administración y Gestión.**, 2001,

Balderas, Mª de la Luz, **Administración de los servicios de Enfermería**, Mc GRAW-HILL,

Bibliografía Complementaria

Ayuso D. y Grande R.F., **La gestión de enfermería y los servicios generales en las organizaciones sanitarias**, 2006,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería clínica II/V52G140V01205

Enfermería comunitaria II/V52G140V01206

Prácticas clínicas I/V52G140V01208

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

ADAPTACIÓN DE LAS METODOLOGÍAS ===

* Metodologías docentes que se mantienen

- Lecciones magistrales
- Trabajos en grupo
- Exposiciones

* Metodologías docentes que se modifican

NO

* Mecanismo no presencial de atención al alumnado (tutorías)

Las horas presenciales planificadas que estuviesen pendientes , según el cronograma diario de la materia preestablecido y conocido por el alumnado, pasarán a realizarse de forma no presencial.

Las directrices y avance en el trabajo se realizarán, por parte de los docentes de la materia, mediante tutorías a través del campus virtual en el horario ya establecido.

* Modificaciones (si proceden) de los contenidos a impartir

NO

* Bibliografía adicional para facilitar el auto-aprendizaje

* Otras modificaciones

=== ADAPTACIÓN DE LA EVALUACIÓN ===

* Pruebas ya realizadas

Trabajos en grupo siguen teniendo el mismo peso en el porcentaje de la evaluación

* Pruebas pendientes que se mantienen

* Pruebas que se modifican

Examen presencial tipo test 50 preguntas, se sustituye por la exposición del proyecto final de asignatura

* Nuevas pruebas

Exposición del proyecto final de asignatura

* Información adicional

En caso de confinamiento, las pruebas finales de la primera y segunda oportunidad serán no presenciales. Se cambiará la parte del examen final por la presentación del proyecto de fin de asignatura, de tal manera que la exposición del proyecto tendrá un peso del 15% y el trabajo del 25%

DATOS IDENTIFICATIVOS**Prácticas clínicas I**

Materia	Prácticas clínicas I			
Código	V52G140V01208			
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermería (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Alonso Pérez, María del Mar			
Profesorado	Alonso Pérez, María del Mar			
Correo-e	mar.alonso.perez@sergas.es			
Web	http://http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición xeral	Esta materia achegará os coñecementos, habilidades e destrezas necesarias para o manexo das intervencións e actividades, relacionadas cos cuidados, que se corresponden, en xeral, coas necesidades básicas do ser humano e as súas posibles alteracións e, especificamente, cos cuidados relacionados coa atención que presta a enfermería en determinadas situacións de saúde/enfermidade: - Atención de enfermería ás persoas sometidas a intervención cirúrxica. - Atención de enfermería ás persoas con trastornos da función respiratoria, renal e urinaria, endocrina e metabólica, dixestiva, cardiovascular, neurolóxicas, con trastornos da función muscular e esquelética e con alteracións da función cognitivo/perceptiva.			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Ser capaz, no ámbito da enfermería, de prestar unha atención sanitaria técnica e profesional adecuada ás necesidades de saúde das persoas que atenden, de acordo co estado de desenvolvemento dos coñecementos científicos de cada momento e con nivelis de calidade e seguridade que se establecen nas normas legais e deontolóxicas aplicables.
B3	Saber aplicar os fundamentos e principios técnicos e metodolóxicos da enfermería
B4	Ser capaz de comprender o comportamento interactivo da persoa en función do xénero, grupo ou comunidade, dentro do seu contexto social e multicultural
B7	Saber comprender, sen prexuízos, ás persoas, considerando os seus aspectos físicos, psicolóxicos e sociais, cómo individuos autónomos e independentes, asegurando o respecto as suas opinións, crenzas e valores, ademais de garantir o dereito á intimidade, a través da confidencialidade e o segredo profesional
B8	Promover e respectar o dereito de participación, información, autonomía e consentimento informado na toma de decisións das persoas atendidas, acorde coa forma na que viven so seu proceso de saúde-enfermidade
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B12	Aplicar o código ético e deontolóxico da enfermería española, comprendendo as implicacións éticas da saúde nun contexto mundial en transformación
B13	Aplicar os principios da financiación sanitaria e sociosanitaria e utilizar adecuadamente os recursos dispoñibles
B14	Establecer mecanismos de avaliación, considerando os aspectos científico-técnicos e de calidade
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B16	Ser capaz de utilizar os sistemas de información sanitaria
B17	Realizar cuidados de enfermería baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial

B18	Aplicar estratexias para adoitar medidas de confortabilidade e atención dos síntomas, dirixidas ao paciente e familia, na aplicación de coidados paliativos que contribúan a aliviar a situación dos pacientes en situacións de enfermidade e avanzada e/ou terminal
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
C11	Establecer unha relación empática e respectuosa co/a paciente e familia, acorde coa situación da persoa, problema de saúde e etapa de desenvolvemento.
C17	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir benestar, calidade e seguridade ás persoas atendidas
C18	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os coidados integrais de enfermaría
C29	Identificar as necesidades de coidado derivadas dos problemas de saúde
C31	Realizar as técnicas e procedementos de coidados de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos pacientes e familiares
C33	Ter unha actitude cooperativa cos diferentes membros do equipo
C49	Prestar coidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D5	Traballo en equipo, multidisciplinar y multilingue
D6	Habilidades nas relacións interpersoais
D7	Razoamento crítico
D8	Aprendizaxe autónomo
D9	Adaptación a novas situacións. Iniciativa e espírito emprendedor. Creatividade
D10	Motivación pola calidade
D11	Sensibilidade cara a temas ambientais

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de participar nos coidados que teñan como finalidade garantir o maior grado de independencia das persoas nas súas necesidades máis básicas, fomentando unha óptima relación interpersoal que sexa garante da dignidade e confidencialidade	A1	B1	C4	D1
	A2	B3	C8	D2
	A3	B4	C11	D3
	A4	B7	C17	D4
	A5	B8	C18	D5
		B9	C29	D6
		B10	C31	D7
		B11	C33	D8
		B12	C49	D9
		B13		D10
		B14		D11
		B15		
		B16		
		B17		
		B18		

Contidos

Tema	
I. Control da infección	1 Asepsia, hixiene de mans. 2 Posta e retirada de luvas estériles
II. Coidado da ferida e apósitos.	1 Coidados da ferida. 2 Cambio de apósito. 3 Técnica Mõnldal. 4 Retirada de puntos e grapas.
III. Preparación e administración de medicación.	1 Preparación de medicación parenteral. 2 Purgado de soros. 3 Administración de medicación por vía IM, EV e Intradérmica.

IV. Accesos vasculares.	1 Extracción de mostra de sangue venosa. 2 Extracción de mostra de sangue arterial. 3 Vía endovenosa. Canalización e cuidados.
V. Sondaxes.	1 Sondaxe vesical, masculino e feminino. Acceso e cuidados. 2 Toma de mostra de ouriños. 3 Sondaxe nasogástrica. Acceso e cuidados.
VI. Aspiración de secrecións.	1. Aspiración de secrecións orotraqueales. 2. Cuidados e cambio da cánula de traqueostomía.
VII. Manexo de soportes informáticos e historia clínica electrónica.	1 Gacela. 2 Silicon. 3 lanus. 4 Confidencialidade. 5 Seguridade do paciente.
VIII. Vendaxes.	1 Vendaxe de contención. 2 Vendaxe compresivo. 3 Vendaxes en espiga, circular, en ocho...
IX. Riscos laborais.	1 Accidentes laborais. Protocolo de actuación. 2 Medidas de prevención. 3 Aislamentos.
X. Mobilización de pacientes.	1 Protección do paciente perante a mobilización. 2 Protección personal perante a mobilización.
XI. RCP e Primeiros Auxilios.	1 Conceptos básicos en urxencias, cardioloxía e ritmos. 2 Protocolos de actuación ante unha parada cardio-respiratoria. 3 Manexo do DESA-DEA. 4 Prácticas de simulación de situacións de emerxencia.
XII. Rotatorio das prácticas preprofesionales que permitan a aplicación dos conhecimentos teóricos e metodolóxicos da enfermería na práctica clínica	Prácticas en unidades de hospitalización médico-quirúrxicas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Obradoiro	20	0	20
Prácticum, Practicas externas e clínicas	178	0	178
Cartafol/dossier	0	3	3
Prácticas de laboratorio	24	0	24

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Obradoiro	Obradoiros teórico-prácticos, onde o alumnado terá acceso a contidos específicos, necesarios para o mellor desenrolo das súas prácticas clínicas: - Uso de ferramentas dixitais e historia clínica electrónica. - Prevención de riscos laborais. - Vendaxes. - Mobilización de pacientes. - Ostomías. - RCP.

Prácticum, Practicas externas e clínicas	Se realizan nas Unidades asistenciais Médicas e Cirúrxicas en forma de rotatorio clínico independente. Permiten incorporar os valores profesionais, competencias de comunicación asistencial razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico, integrando na práctica profesional os coñecementos, habilidades e actitudes da Enfermería, baseados en principios valores asociados ás competencias descritas que conforman o Título.
Cartafol/dossier	Avaliase a presentación dun caderno que entregarán ao finalizar as dúas rotacións. Este caderno constará dun diario reflexivo sobor as prácticas e un plan de cuidados para un paciente que o/a alumno/a haxa elixido nunha das dúas rotacións.
Prácticas de laboratorio	As prácticas de simulación sirven para aproximar ó/a alumno/a á realidade, integrar a teoría con a práctica e adquirir habilidades necesarias, antes de realizar as prácticas clínicas nas unidades. Ao finalizar as actividades na sala de prácticas de simulación, o/a estudante será capaz de demostrar as habilidades de razoamento e destrezas precisas para realizar os procedementos que realizará posteriormente nas prácticas clínicas. O desenrolo das prácticas de laboratorio realizarase da seguinte forma: 1. Exposición do procedemento, pola profesora, mostrando cómo identificar e informar ao paciente, manipular os materiais necesarios para a técnica, realización de dita técnica e as súas indicacións. 2. As/os alumnas/os repetirán o procedemento diante da profesora, expresando dúbidas e acadando indicacións desta. Escenificarán unha situación a partir dun caso exposto pola profesora, simulando e aplicando individualmente, de forma integrada, todos os coñecementos. Isto repítese tantas veces sexa preciso ata que sexan capaces de realizar o procedemento, razoando cada paso. 3. Estableceranse grupos de estudantes, que realizarán, de forma rotatoria entre eles/as, os procedementos e irán recibindo as consideracións críticas dos/as seus/súas compañeiros/as de grupo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	Realizarase mediante tutorías na aula de simulación, ou ben por email.
Obradoiro	Realizarase in situ, aclarando as dúbidas que o alumnado xenere.
Prácticum, Practicas externas e clínicas	A profesora tutora mantense en contacto co alumnado, a través de visitas nas unidades de hospitalización asignadas, así como a través do correo electrónico, para indagar acerca de problemas, dúbidas ou conflitos que poidan surxir durante o desenrolo das mesmas.
Cartafol/dossier	O alumnado poderá revisar de forma individual, xunto á profesora, o contido deste caderno.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Obradoiro	Asistencia aos obradoiros teórico-prácticos. A asistencia a estes obradoiros é obrigatoria falta de asistencia a ditos talleres, sempre por motivos xustificadas, reducirá de forma proporcional a puntuación. Para acadar a puntuación máxima neste apartado, é necesario ter acudido á totalidade de ditos obradoiros, en horario completo, e descontaranse 0.1 puntos (do total de 2) por cada hora de ausencia aos mesmos.	20	A1 B1 C4 D1 A2 B3 C8 D2 A3 B9 C31 D3 A4 B10 C33 D4 B12 C49 D5 B15 D7 B16 D8 B17 D9 D10 D11
Prácticum, Practicas externas e clínicas	Informe do/a supervisor/a da Unidade onde realizan as prácticas, ao rematar a rotación, con asesoramento das/os enfermeiras/os que as/os tutelaron, mediante observación e cumplimentación dun informe achegado pola profesora.	40	A2 B7 C4 D1 A3 B8 C8 D2 A4 B9 C11 D3 B10 C17 D4 B11 C18 D5 B12 C29 D6 B13 C31 D7 B14 C33 D8 B15 C49 D9 B16 D10 B17 D11 B18

Cartafol/dossier	Avaliase a presentación dun caderno que entregarán ao finalizar as dúas rotacións. Este caderno constará dun diario reflexivo sobor as prácticas e un plan de cuidados para un paciente que o/a alumno/a haxa elixido nunha das dúas rotacións	20	A1 B3 C17 D1 A2 B7 C18 D2 A3 B8 C29 D3 A4 B12 D4 B14 D7 D8 D9 D10 D11
Prácticas de laboratorio	Unha vez rematadas as prácticas de laboratorio, o alumnado deberá realizar, de forma individual, un dos procedementos estudados, elixido ao azar. A profesora realizará unha valoración (de 0 a 10), das destrezas e coñecementos acerca de dito procedemento que mostre o/a alumno/a. É imprescindible acadar unha puntuación mínima de 5 puntos nesta proba para poder realizar as prácticas clínicas nas unidades de hospitalización. No caso de non acadar esta puntuación nun primer momento, o/a alumno/a poderá dispor dunha segunda oportunidade para realizar la proba.	20	A1 B3 C31 D2 A2 D4 A3 D7 A4 D8 A5 D10 D11

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar as prácticas, é necesario ter realizado a totalidade das horas requeridas.

As ausencias, sempre xustificadas, deben ser recuperadas, bien en horario de tarde, en sábados o en días lectivos posteriores á finalización do periodo de prácticas, sempre dentro do periodo lectivo, e nunca imprecando doblaxe de turno (realizar prácticas en horario de mañá e tarde nun mesmo día). Esta recuperación deberá facerse sempre previo acordo coa profesora tutora e o/a supervisor/a da unidade na que estea realizando as prácticas.

No caso de non acadar as competencias requeridas durante as prácticas, éstas poderán prolongarse o tempo que sexa necesario ata acadalas, sempre dentro do periodo lectivo da asignatura.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Galarreta Alperete, S; Martín García, C., **ENFERPEDIA. TÉCNICAS Y PROCEDIMIENTOS DE ENFERMERÍA**, 1ª, Editorial Médica Panamericana, 2018

Lewis, Hagler, Bucher, Heitkemper, Hardin, Kwong and Roterts, **GUÍA PRÁCTICA DE ENFERMERÍA MÉDICO-QUIRÚRGICA: EVALUACIÓN Y ABORDAJE DE PROBLEMAS CLÍNICOS**, 10ª, Elsevier, 2018

NANDA INTERNACIONAL, **DIAGNÓSTICOS ENFERMEROS. DEFINICIONES Y CLASIFICACIÓN 2015-2017**, Elsevier, 2015

Guías FEMORA: Procedementos e protocolos de enfermaría, <https://femora.sergas.es/>, SERGAS,

Guías ULCERAS FORA, <https://ulcerasfora.sergas.gal/>, SERGAS,

GNEAUPP. Grupo nacional para el estudio y asesoramiento en Úlceras por Presión y Heridas Crónicas., <https://gneaupp.info/>,

Bibliografía Complementaria

Actualización en enfermería. Listado de diagnósticos NANDA,

<https://enfermeriaactual.com/listado-de-diagnosticos-nanda/>,

Actualización en enfermería. Dominios y clases, <https://enfermeriaactual.com/dominios-y-clases/>,

NANDA - Gordon. DIAGNÓSTICOS NANDA SEGÚN DOMINIOS Y CLASES EN LA TAXONOMÍA II,

https://mundoenfermero.com/nandanocnic/gnanda_dominioclase.php,

NANDA - Virginia Henderson, https://mundoenfermero.com/nandanocnic/hnanda_dominio.php,

NOC Objetivos, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/noc.php>,

NIC Intervenciones, <https://mundoenfermero.com/nandanocnic/nic.php>,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Enfermaría clínica II/V52G140V01205

Prácticas clínicas II/V52G140V01303

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Ética e lexislación/V52G140V01202

Farmacoloxía e dietética/V52G140V01203

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía humana: Anatomía humana/V52G140V01101

Bioquímica: Bioquímica/V52G140V01103
Estatística: Estatística/V52G140V01106
Fisioloxía: Fisioloxía/V52G140V01105
Fundamentos de enfermaría/V52G140V01107
Enfermaría clínica I/V52G140V01204
Introdución á enfermaría clínica/V52G140V01201

Plan de Continxencias

Descrición

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DAS METODOLOXÍAS ===

* Metodoloxías docentes que se manteñen
Presencial.

* Metodoloxías docentes que se modifican

A metodoloxía presencial na práctica clínica poderá ser modificada segundo evolucione a crise sanitaria orixinada polo coronavirus SAR-CoV-2(COVID-19) seguindo a normativa autonómica ou nacional que lle sexa de aplicación.

* Mecanismo non presencial de atención ao alumnado (titorías)

Realizaranse a través das aulas do campus virtual da Uvigo .
